

Mælkeassistent anno 1939

Fra 1876 til 1914 leverede landmændene i Dybbøl sogn mælken til Dybbøl fællesmejeri "Mejerigården". Først ved mejeriforpagter og gårdejer Anders Christensen. I begyndelsen blev der leveret mælk fra 6-10 gårde. Efter 1888 overtog mejerist Jørgen Zachariassen ledelsen. Han udviklede mejeridriften meget, og til tider havde man 10 mælkevogne i gang.

I 1913 blev der holdt stiftende generalforsamling for Dybbøl Andelsmejeri, og der var 54 landmænd til stede. Til formand valgtes gårdejer Jørgen Hansen "Nørballe", der var formand til sin død i 1952.

Det gik kun langsomt fremad for Dybbøl Andelsmejeri, men efterhånden som landmændenes kontrakt med Zachariassens mejeri udløb, gik de over til Dybbøl Andelsmejeri.

Mejerigården i Dybbøl, ca. 1938

I 30'erne var der stor arbejdsløshed i Danmark. Derfor købte maskinbygger Hans (Spang) Hansen en mælkevogn og en hest – måske med lidt hjælp fra svigerfar, Jørgen Hansen "Nørballe". Der var seks mælkevogne. En i Dybbøl – en i Ragebøl og fire i Sønderborg. Alles kamp mod alle, da der jo også var mælkevogne fra Ulkebøl, Sottrup osv.

Jeg blev udnævnt til mælkeassistent, da jeg var 6 år gammel – sammen med min bror på 8 år.

Op kl. 5 om morgenen. Til mejeriet for at veje ind – fylde op. Afgang Sønderborg. Inde i vognen havde vi mejerispande med sødmælk, kærnemælk og fløde. Spandene havde en hane ud af siden på vognen til aftapning. På taget havde vi flaskerne – 1 liters, ½ liters og 1/5 liters. Under kuskesædet havde vi smørret (Danmarks bedste). Det var en barsk omgang om vinteren. Da frøs flaskemælken, så kapslen røg af.

Vores første kunde var bager Otten på Perlegade – derefter enkelte kunder på samme gade og så ned til bager Bladt på Mellemgade. Derfra til Humletorvet. Det var meget hårdt for Duks (hesten), da vi jo næsten havde fuldt læs endnu. Duks var halv araber og bestemt ikke et trækdyr, men en hurtigløber. Videre til Voldgade og Batterivej, hvor vi vendte vognen før den stejle bakke – videre til Blegen, Kastanie Alle, Slotsgade og Strandvejen. På Strandvejen kunne det ske, at jeg solgte små flasker mælk til danske soldater (1941) der var på vej til skydebanen. En lille mælk kostede 8 øre. Når jeg så fik 10 øre, var de 2 øre mine. Det værste ved Strandvejen var gasværkstoget, der prusted med sort røg. Det var hesten bange for. Mange gange fiskede jeg lidt i lystbådehavnen nedenfor Hotel Strand. Jeg blev tosset, når min far bare kørte videre – lige når jeg var ved at få bid.

Næste stop var købmand Tingleff i Brogade. Videre til Mariegade, Kirkegade og til Jomfrustien. Den var barsk både at komme op- og nedad. På hjørnet af Helgolandsgade lå en bager. Han fik engang en ugle, som min far havde skudt ved et uheld – nu udstoppet. Den skulle jeg have en is for – hver gang jeg var med. Jeg mente aftalen var en 15-øres chokoladeis, men bageren mente, at det var en 10-øres jordbæris. Fra Helgolandsgade til Engelshøjgade og til Lyshøj på Lindevang, Kærvej, Brandtsgade, Løngang og Herman Bangsgade. Videre igen til Hilmar Finsensgade, til Ahlmannsvej – mod øst til Rebslagergade og Mølby, som var sidste gade på ruten. Til slut ned til kaffevognen på Kirketorvet, hvor vi mødtes med de andre “mælkemænder” over en kop kaffe (ikke mig).

Jørgen C. Hansen (født den 27. marts 1932)